

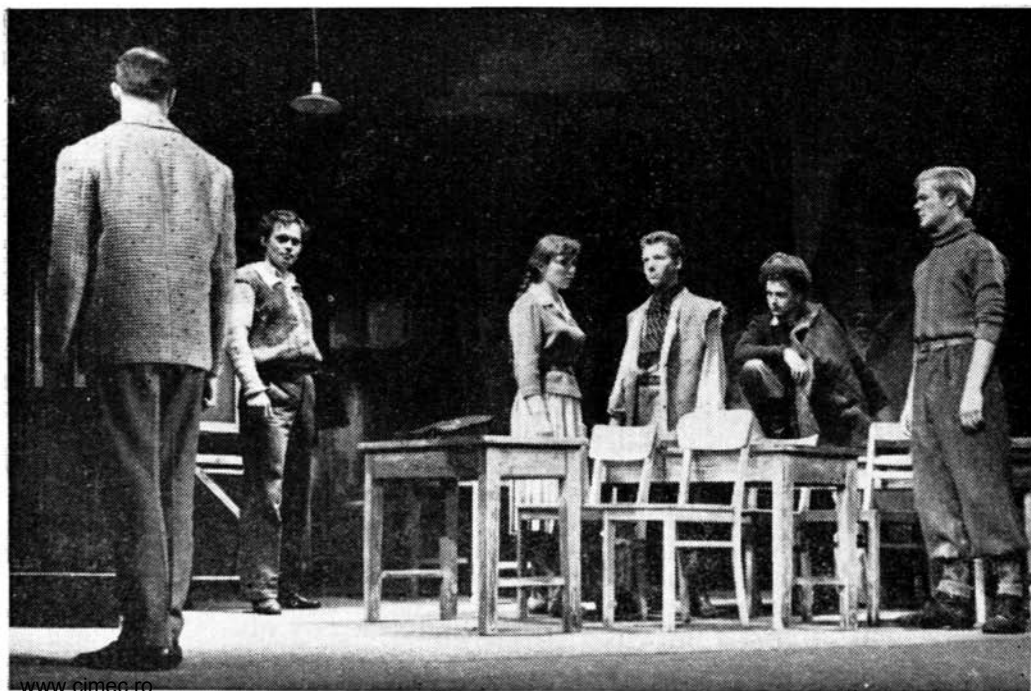
TEATRUL PRIETENIEI DIN BERLIN*

Printre călătorii străini care vizitează capitala Republicii Democrate Germane se întâmplă adesea să fie din acei care iubesc arta teatrului și se arată doritori să cunoască amănunte cu privire la viața teatrală a Berlinului. În acest caz, li se prezintă — în afară de teatrele, am putea spune, tradiționale și care au fost refăcute după război — trei unități teatrale noi. Este vorba de Opera Comică — cu sediul în fostul Teatru „Metropol“, astăzi reconstruit (unde se face simțită activitatea creatoare a regizorului de spectacole muzicale Felsenstein, al cărui renume a trecut de mult hotarele Republicii Democrate Germane); de „Berliner Ensemble“, cel cu faimă mondială, teatrul lui Bertolt Brecht și al Helenei Weigel (adăpostit în clădirea fostului teatru de pe Schiffbauerdamm) și, în sfârșit, de Teatrul Prieteniei din Berlin-Lichtenberg, teatrul central pentru copii și tineret din R.D.G. (care funcționează într-un edificiu nou construit, la o oarecare distanță de inima orașului, în imediata apropiere de stația de tramvaie și metro, aleea Stalin). Este un teatru tânăr, mai puțin celebru decît primele două amintite înaintea lui, dar însemnătatea lui este foarte mare.

Istoria Teatrului Prieteniei este de dată recentă și se împletește strîns cu istoria tinerei Republici Democrate Germane. Trebuie spus că în Germania nu exista în trecut o tradiție a teatrelor anume specializate în vederea unui auditoriu alcătuit din copii și tineri; Teatrul Prieteniei este primul de acest fel. Înființarea lui se datorează îndemnului stimulator al prietenilor noștri sovietici — să nu se uite că în Uniunea Sovietică există încă din 1920 teatre pentru copii și adolescenți — ale căror sugestii au avut un ecou puternic și entuziast la foarte mulți oameni de teatru și pedagogi de la noi. Începînd din toamna anului 1949, au avut loc discuții, s-au

* Articol scris pentru revista „Teatrul“.

Scenă din „Nota zero la purtare“ de Virgil Stoienescu și Octavian Sava, pusă în scenă la Teatrul Prieteniei

Scenă din „Viziunile Simonei Machard” de Bertolt Brecht, în regia lui Lothar Bellag

elaborat planuri și, în cele din urmă, guvernul a trecut la înfăptuirea acestei măsuri, care depășise faza intențiilor, impunându-se între timp ca o necesitate. Astfel, în legea pentru promovarea tineretului, din 8 februarie 1950, se puteau citi următoarele: „În cursul anului 1950 urmează să ia ființă în capitala Germaniei, Berlin, un teatru central pentru copii”, și la puțin timp după aceea, printr-o dispoziție a Ministerului Culturii din 22 martie se stabilea că: „Teatrul central pentru copii, care urmează a fi construit la Berlin, va trebui organizat și utilat în așa fel, încât să poată constitui un exemplu în acest domeniu pentru toată Republica Democrată Germană”.

Consiliul Central al Tineretului Liber German i-a încredințat cunoscutului scriitor antifascist german Gustav von Wangenheim misiunea de a scrie, în cinstea înălțării tineretului german din primăvara 1950, o piesă destinată tinerilor spectatori muncitori. Astfel a fost concepută piesa de actualitate *Tu ești omul nimerit*. Hans Rodenberg a alcătuit un ansamblu de tineri. Între timp, începuseră lucrările de construcție. Prima premieră a colectivului „Prieteniei” a fost găzduită în sala de spectacole a Casei de cultură a Uniunii Sovietice; apoi, ansamblul a plecat într-un lung turneu prin centrele industriale ale țării, până ce în sfârșit, la 16 noiembrie 1950, a putut să inaugureze clădirea noului Teatru al Prieteniei, dând a 90-a reprezentație cu piesa *Tu ești omul nimerit*. În prealabil, cu prilejul Zilei Republicii — 7 octombrie — Hans Rodenberg și Gustav von Wangenheim fuseseră distinși de președintele Wilhelm Pieck cu Premiul Național: la festivitatea înmînării distincțiilor, președintele spusese, printre altele: „S-a făcut prima încercare izbutită de a se scrie despre problemele actuale ale tineretului, pentru tineret și pentru actori tineri, și de a se da astfel unui ansamblu format din tineri posibilitatea unor realizări artistice”.

Cu același prilej, Wilhelm Pieck schițase și sarcinile și obiectivele acestui nou așezămint teatral: în primul rînd și cu prioritate, abordarea problemelor de actualitate ale tineretului prin mijloace artistice specifice, adecvate unui public tineresc.

Da, acestea au fost începuturile activității noastre. De atunci încoace, în țară au mai luat ființă alte patru teatre pentru copii și tineret: la Leipzig, Dresda, Halle și Erfurt; sînt prevăzute încă două, la Karl Marx-Stadt și la Rostock. Toate aceste instituții sînt chemate să sprijine opera de educare a copiilor și a tinerei generații, opera de formare a unor oameni cinstiți, care să se călăuzească în toate acțiunile lor după simțul răspunderii civice socialiste. Da, sîntem „așezăminte morale” — așa cum Schiller cerea cîndva să fie teatrele —, dar sîntem așezăminte morale ale societății socialiste și cu acest titlu ne mîndrim. Vrem să le oferim tinerilor noștri spectatori o distracție plină de miez, vrem să îndrumăm pe un făgaș bun capacitatea lor de entuziasm și setea lor de aventură. Prin alegerea pieselor pe care le înscrîm în repertoriul nostru, ca și prin talmăcirea lor artistică, ne străduim să prilejuim

publicului nostru tinerească trăirea unor evenimente artistice de o calitate nouă, socialistă, care, dincolo de înălțuirea întâmplărilor zugrăvite, să-l stimuleze la meditație și să-i ducă gândul mai departe, înainte. Vrem să trezim interesul acestui public deosebit, și de aceea abordăm o problemă care-l privește nemijlocit pe el.

Repertoriul teatrului nostru este foarte cuprinzător, dar în același timp limitat, deoarece se mărginește strict la sectorul unei problematice specifice. Această împărțire la rîndul ei, determină caracterul propriu al Teatrului Prieteniei, deosebindu-l de celelalte instituții teatrale din Berlin. Tot ea ne impune o anumită poziție față de operele clasice și ale realismului critic burghez; astfel, noi nu jucăm *Romeo și Julieta* de Shakespeare, nici *Egmont* de Goethe, în schimb jucăm *Tinărul savant* de Lessing, și *Studentii Academiei Militare* (o piesă despre adolescența lui Schiller) de Laube.

Planul nostru de activitate prevede, în medie, pe stagiune, montarea a două lucrări destinate copiilor pînă la 10 ani, a trei piese care să se adreseze copiilor între 10 și 14 ani și a încă două piese pentru spectatorii adolescenți, care depășesc vîrsta de 14 ani. Nu ne mărginim selecția exclusiv la teatrul „vorbit“, la teatrul propriu-zis, ci includem în planul nostru și spectacole muzicale, mai ales feerii muzicale pentru cei mici. Realizarea tuturor spectacolelor noastre este precedată de o temeinică și multilaterală muncă, inclusiv de o muncă științifică, pentru care facem întotdeauna apel la pedagogii atașată pe lîngă teatrul nostru. Colaborăm, de asemenea, cu cele două organizații ale tineretului — Pionierii lui Thälmann și Tineretul Liber German; împreună cu pedagogii de la diferite școli, delegați ai acestor organizații asistă periodic la repetițiile colectivului nostru și nu arareori sfaturile lor ne-au ajutat să biruim unele dificultăți de interpretare.

Repertoriul curent al teatrului nostru cuprinde 15 lucrări dramatice: cinci pentru fiecare categorie de vîrstă. Astfel, pentru cei mai mici spectatori ai noștri am prevăzut, între altele, opera-feerie *Ariciul mire* de Cesar Bresgen, în vreme ce pentru categoria „mijlocie“ jucăm *Sombrero* și *Misiunea specială*, cele două comedii pentru copii de Serghei Mihalkov, sau *Plecați în cursă lungă* de Paul Herbert Freyer — o piesă despre îndrăznețul explorator James Cook. Repertoriul destinat celor mai „vîrstnici“ cuprinde: *Viziunile Simonei Machard*, al cărei autor — marelui Brecht — s-a inspirat din legenda Ioanei d'Arc pentru a ne zugrăvi însă martiriul unei tinere eroine populare a rezistenței franceze împotriva hitlerismului, *Nota zero la purtare* de tinerii autori români Virgil Stoenescu și Octavian Sava și *În căutarea bucuriei* de Victor Rozov.

Pentru ca să putem face față cerințelor, sîntem siliți să dăm aproape zilnic două reprezentații. Desigur, aceasta înseamnă muncă multă; dar muncim bucurînd, cu tragere de inimă, deoarece publicul nostru — copiii sînt, precum se știe, excelenți spectatori — ne răsplătește din plin prin aprobarea și aplauzele sale.

Scenă din „Sombrero“ de S. Mihalkov, în regia lui Josef Stauber și Manfred Dorschan

